

บทที่ 2

ภาคใต้เป็นดินแดนที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน หลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์หลายอย่างชี้ให้เห็นว่า ดินแดนในภาคใต้มีความเจริญทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมมาช้านานประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยให้ภาคใต้เป็นเส้นทางข้ามคาบสมุทรของชนต่างชาติมาแต่อดีตและยังเป็นศูนย์กลางในการค้าของเอเชียอาคเนย์มาตั้งแต่โบราณเป็นแหล่งคิดค้นก้าวหน้าระหว่างอินเดียและจีน

การเข้ามาของชนชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวอินเดีย ทำให้วัฒนธรรมด้านคนตระและ
การละเล่นถูกนำเข้ามาเผยแพร่ตัววัย และชาวภาคใต้คงจะรับไว้ส่วนหนึ่งทำให้วัฒนธรรมด้านคนตระ⁴
ถูกถ่ายโยงสืบทอด ปรับเปลี่ยนจนเป็นคนตระของชาวบ้านภาคใต้ ดังจะสังเกตได้จากท่วงท่านองค์ลักษณ์
ของคนตระในรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งถือเป็นทับซึ่งมีเค้าอิทธิพลจากอินเดีย

การติดต่อสัมพันธ์กับชาวมลายูก็มีผลต่อพัฒนาการด้านคนترีพื้นบ้านภาคใต้ เช่น กัน ภาคใต้กับชาวมลายูได้ติดต่อกันมาโดยตลอด แต่ส่วนใหญ่ในช่วงตอนต้นเป็นความสัมพันธ์ทาง การเมืองและการค้ากรรม เมื่อความลัทธิรวมทั้งชาวภาคใต้ตอนล่างบางส่วนเปลี่ยนจากนับถือ ศาสนาพุทธมานับถือศาสนาอิสลาม จึงเกิดใบสัมพันธ์กันทางศาสนาอีกทางหนึ่ง และหากจะ พิจารณา ก็ถึงพื้นฐานทางเชื้อชาติและภาษาแล้ว ชาวภาคใต้ตอนล่างคือ จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย ในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งมีเชื้อสายมลายูและพูดภาษา มลายู เช่นเดียวกับที่ประเทศไทยมาเลเซียแวดล้อมเนื่องจากมีชาวมลายูเชื้อสายไทยอยู่ไม่น้อย สภาพเช่นนี้ทำให้วัฒนธรรมด้านคนตระ โน不行พื้นที่ ดังกล่าวของทั้งสองประเทศมีลักษณะร่วมกัน และหากจะกล่าวเฉพาะคนตระพื้นบ้านภาคใต้ในเดือนนี้ ก็อาจกล่าวได้ว่า เป็นคนตระพื้นบ้านแบบชาว-มลาย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคกลางนับว่ามีความสัมพันธ์อันยาวนาน เมืองนครศรีธรรมราชซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางของภาคใต้ และมีความเจริญทางศิลปะการแสดงและดนตรีที่ได้ชื่อว่า “เมืองละคอน” ก็เคยมีอิทธิพลด้านศิลปะการแสดงและดนตรีต่อภาคกลางในบางสมัย เช่น สมัยธนบุรี (พระเจ้าตากสินมหาราช โปรดให้นำกระเบื้องไปจากเมืองนครศรีธรรมราชไปฝึกกระเบื้องที่กรุงธนบุรี) ขณะเดียวกันก็รับอิทธิพลจากภาคกลางมาด้วย เช่น รับปืนอูกะ ซอค่วง ซออี้ เก้าม้าใช้จนเป็นดนตรีหลักอย่างหนึ่ง (อุดม หนูทอง 2532 : 316)

ในส่วนของทำนองหรือเพลงที่บรรเลงโดยใช้คนตระพื้นบ้านภาคใต้จะไม่พบเพลงที่บ่งบอกได้ว่าเป็นของภาคใต้แท้ ๆ เพลงทั้งหลายมักจะรับเรอามาจากชาวและมลายู หรือไม่ก็จากภาคกลาง แม้เพลงบางส่วนจะมีชื่อเป็นไทยดั้นได้ เช่น เพลงของกาหลอ แต่ก็บรรเลงโดยใช้คนตระพื้นบ้านสู่นัมวัฒนธรรมชาว-มลายูนอกจากนี้ในช่วงหลังเมื่อชาติตะวันตกเข้ามา คนตระพื้นบ้านกลุ่มนั้นตั้งกล่าวกันเข้ามานึบบทาท่อชาวบ้าน โดยชาวบ้านรับไว้โอลินมาใช้บรรเลงประกอบการเต้นร้องเสียงซันเปง เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าพัฒนาการของคนตระพื้นบ้านภาคใต้อัญญានรูปการรับคนตระพื้นบ้านอื่นเข้ามาปรับใช้เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็สามารถสร้างเอกลักษณ์ของตนได้โดยการประสานร้องกับคนตระพื้นบ้านดั้งเดิม ใช้จังหวะลีลาของห้องถินและให้บรรยายภาคแบบห้องถิน

บทบาทของคนตระพื้นบ้านภาคใต้

คนตระพื้นบ้านภาคใต้เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสังคมจะมีคนตระพื้นบ้านไปเกี่ยวข้องโดยเฉพาะสังคมชนบทคนตระพื้นบ้านมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านภาคใต้ดังต่อไปนี้

1. เป็นเครื่องนันทนาการสำหรับชาวบ้าน

คนตระพื้นบ้านภาคใต้ส่วนช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยล้ำจากการทำงาน ซึ่งมีบทบาทประกอบอยู่ในรูปของการละเล่นและการแสดงพื้นบ้าน

2. เป็นเครื่องบ่งสรวงและติดต่อสื่อสารกับอำนาจเรือนลับ

สังคมภาคใต้ในอดีตและสังคมชนบทในปัจจุบัน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังเชื่อเรื่องภูตผีวิญญาณ และอำนาจเรือนลับต่าง ๆ ชาวบ้านจึงต้องติดต่อกับสิ่งเรือนลับเหล่านั้น เพื่อทำให้ถูกใจคนตระพื้นบ้านที่มีบทบาทเช่นนี้ ได้แก่ มะตีอรี่ ที่เล่นในหมู่ชาวไทยมุสลิม และโต๊ะครึ่มที่เล่นในหมู่ไทยพุทธ

3. เป็นสัญญาณบอกข่าวสาร

ชาวบ้านภาคใต้ใช้เครื่องคนตระพื้นบ้านเป็นสัญญาณ เช่น การประโคมฟีดและประโคมโนนเป็นสัญญาณบอกกล่าวแก่ชาวบ้านว่า วัดที่ประโคมฟีดหรือโนนมีการทำเรือพระเพื่อใช้ในเทศกาลชักพระ เสียงประโคมที่ชาวบ้านได้ยินจะบอกเตือนให้ชาวบ้านระลึกถึงเทศกาลสำคัญนี้ มีการรีบมารับของทำนุญและชาวบ้านบางส่วนจะช่วยเหลือทำเรือพระ

4. เป็นเครื่องเสริมสร้างความสามัคคี

คนตระพื้นบ้านมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสามัคคี เช่น กรือโต๊ะ และนานอ เครื่องดนตรีทั้งสองชนิดนี้ถือว่าเป็นสมบัติของหมู่บ้าน ชาวบ้านจะร่วมกันทำขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับการแข่งขัน และเพื่อเล่นสนุกร่วมกัน เมื่อมีการแข่งขันชาวบ้านจะช่วยกันแบกหาม ช่วยให้กำลังใจแก่ผู้เล่น การชนะถือว่าเป็นเกียรติกับของหมู่บ้าน

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2532 : 109) กล่าวถึงลักษณะของคนตระพื้นบ้านภาคใต้ว่า ลีลาของคนตระพื้นบ้านมีจังหวะกระชัน หนักแน่น เนียบขาด เร้ารุกมากกว่าความอ่อนหวาน เมิน羞 ลีลาเช่นนี้สอดคล้องกับลักษณะนิสัยทั่วไปของชาวภาคใต้ที่บึกบึน หนักแน่น เด็ดขาด และค่อนข้างแข็งกร้าว

ลักษณะเด่นของคนตระพื้นบ้านภาคใต้

1. เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ นิยมใช้เครื่องดนตรีประเภทเต็ปเป็นหลัก ส่วนเครื่องเป่าและเครื่องสีเป็นเพียงเครื่องดนตรีที่ช่วยเสริมให้เกิดความไพเราะ

2. ลีลาของคนตระพื้นบ้านภาคใต้ เน้นลีลาจังหวะมากกว่าท่วงท่านอง โดยเฉพาะนิยมจังหวะเร็วและปานกลางมากกว่าจังหวะช้า จึงทำให้มีลีลาจังหวะที่หนักและเร้าใจ

3. ลักษณะการบรรเลง การบรรเลงแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การบรรเลงเดี่ยว และการบรรเลงประสาน ในการบรรเลงเดี่ยวเป็นการประโภตเพื่อให้เกิดความครึกครื้นในเทศกาลต่าง ๆ ตลอดจนการบรรเลงแข่งขันประชันกัน ส่วนการบรรเลงประสานส่วนใหญ่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงและประกอบพิธีกรรมและบรรเลงเพื่อความบันเทิง

4. วัตถุประสงค์ในการบรรเลง คนตระพื้นบ้านภาคใต้มีวัตถุประสงค์ในการบรรเลงอย่างเด่นชัด คือ บรรเลงเพื่อประกอบพิธีกรรม และบรรเลงเพื่อความบันเทิง

ประเภทของคนตระพื้นบ้านภาคใต้

คนตระพื้นบ้านภาคใต้ เป็นคนตระพื้นบ้านที่ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิง เช่น ในรูปของการแข่งขัน บรรเลงประกอบละครชาวบ้านภาคใต้ บรรเลงประกอบระบำพื้นบ้านภาคใต้ และบรรเลงประกอบพิธีกรรม โดยสามารถแบ่งเป็นประเภทได้ ดังต่อไปนี้

คนตระพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้บรรเลงเดี่ยว

คนตระพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้ประกอบละครชาวบ้าน

คนตระพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้ประกอบการระบำ

คนตระพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้ประกอบพิธีกรรม

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คนตระพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้บรรเลงเดี่ยว

1.1 ปีด

ปีดเป็นเครื่องคนตระสัมภรับการประโคมชนิดหนึ่ง นิยมเล่นกันมากในจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง อำเภอท่าศาลา อำเภอหัวไทร และอำเภอเชียงใหม่ ใช้ประโคมเฉพาะเทศบาลเนื่องในพุทธศาสนา โดยเฉพาะเทศบาล ลากพระเดือน 11 และวันสำคัญของทางราชการ (ไฟโรมน์ ด้วงวิเศษ 2535 : 25)

บทบาทหน้าที่ของปีดที่ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิง มีอยู่ในรูปของการแข่งขัน หรือที่เรียกว่า “การประชันปีด” ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักดนตรีจากพิธีกรรมทางศาสนา โดยที่ชาวบ้านอาจนัดมาประชันกันในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ วิธีเล่นเมื่อถึงเวลาที่กำหนดประชัน ผู้เข้าประชัน จะนำปีดมาบังที่กำหนด เช่น ลานวัด กลางทุ่ง กรรมการจะแบ่งกลุ่มปีดออกเป็น 3 กลุ่ม ตามขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ปีดแต่ละขนาดจะจับคู่เพื่อแข่งขันกันเป็นคู่ ๆ กรรมการแยกออกเป็น 2 ชุด ชุดหนึ่งประมาณ 2 คน อยู่ ณ จุดแข่งขัน ทำหน้าที่จัดการให้ปีดเข้าที่ประชันกัน และควบคุมการตอบแทนหน้าปีด เรียกว่า “กรรมการหน้าปีด” อีกชุดหนึ่งประมาณ 4 คน เป็นกรรมการตัดสินอยู่ ณ จุดตัดสิน ซึ่งอยู่ห่างจากจุดประชันออกไปประมาณ 500-1500 เมตร อยู่ใต้ทิศทางลมของจุดแข่งขัน กรรมการชุดนี้มีมือ และการลงเป็นสัญญาณตัดสิน

ก่อนที่แต่ละคู่จะเริ่มประชันประมาณ 15 นาที ผู้ตัด “แต่งหน้าปีด” โดยใช้ผ้าชุบน้ำพอกหัว ชุดหน้าปีดทั้ง 2 หน้า ดึงเชือกร้อยโดยหน้าหุ้มปีดให้ตึงพอดี ใช้ข้าวสุกผสมขี้เด็ก กวนจนเป็นแป้งเปียกพอกตรงกลางหน้าปีดด้านโต เป็นวงกลมขนาดเด่นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 นิ้ว เพื่อให้หนังที่หุ้มปีดตึงยิ่งขึ้น เสร็จแล้วขึ้นเวทีหรือเข้าประจำปี วงปีดบนฐาน ผลัดกันตีนำ และตีตามคันระอบ ปีดที่ตีนำเรียก “ปีดยืน” ปีดที่ตีตามเรียก “ปีดหลัก” (หลัก คือตีขัดจังหวะ) ขณะที่กำลังตีแข่งขันอยู่นั้น กรรมการตัดสินจะคอยฟังว่า ปีดลูกไหนเสียงดังไปไกล เสียงใหญ่ เสียงหวาน กลม แน่น ไม่ขาดหัวนถือว่าเสียงดีกว่าก็ให้ชนะ ถ้าปีดยืนชนะจะตีม้องเป็นสัญญาณ ถ้าปีดหลักชนะจะตีกลอง ปีดใดชนะที่ รอบ ถือว่าเป็นฝ่ายชนะ ถ้าผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ ต้องแข่งเป็นรอบที่ 3 แต่ละคู่จะแข่งขันกันเช่นนี้ และจัดให้ปีดที่แพ้บกัน ปีดที่ชนะพบกัน ประชันจนเหลือ 2 ใบ ในแต่ละประเภท แล้วจึงประชันชิงชนะเลิศ การประชันปีดนิยมจัดตอนกลางคืน เพราะเงียบ ฟังเสียงได้ชัดเจน

1.2 โนน

โนน เป็นเครื่องคนตระประเภทเครื่องตี ในภาคใต้มีไว้ประจำตามวัดเพื่อตีบกเวลา เช่น การทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น ใช้ตีประโคมเรือพระในเทศกาลออกราชวิหารหรือชักพระ และใช้ตีเพื่อการแข่งขัน

บทบาทหน้าที่ของ โพน ในແຜ່ນຕີ ເພື່ອຄວາມບັນເທິງ ໂດຍສ່ວນມາກນິຍາມໃຊ້ຕີເພື່ອ¹ ກາຮແໜ່ງຂັ້ນ

ឧຄມ ໜູນທອງ (2531 : 43) ໄດ້ກລ້າວດຶງປະວັດຂອງ ໂພນວ່າເປັນເຄື່ອງຄົນຕີເກົ່າແກ່
ຄວບຄຸ້ກັບປະເພີ້ລາກພຣະ ເດີມຄງໃຫ້ສໍາຮຽນປະໄໂມເຮືອພຣະ ຕ່ອມາຈຶ່ງຄິດເລັ່ນສນູກສනານ ມີກາຮ
ທ້າພັນ ເຊັ່ນ ຜູ້ຕີໂພນຄົນໄດ້ແຮງຕີທີ່ສຸດ ທ່າທາງກາຮຕີທີ່ສຸດ ໂພນມີເສີຍດັ່ງນັກທີ່ສຸດທໍາໄທເປັນທີ່ນິຍາມໃນ
ຮະບະລັດແລກລາຍນາເປັນປະເພີ້ມາຈັນປັ້ງຈຸບັນ

ກາຮແໜ່ງຂັ້ນ ໂພນນີ້ 3 ແນບ ອື່ນ

1. ກາຮແໜ່ງຂັ້ນນີ້ອ່ານ ຕັດສິນໃຫ້ຜູ້ຕີທີ່ມີກຳລັງມືອັດດີກວ່າເປັນຝ່າຍໜະ ໂດຍໃຫ້ຄູ່ແໜ່ງຂັ້ນຕີ
ຈົນກະທັ້ງຝ່າຍໜີ່ກຳລັງມືອ່ອນດ້າກີຕັດສິນໃຫ້ແພ່ ກາຮແໜ່ງຂັ້ນແບນນີ້ຈຸບັນໄນ້ນິຍາມ ເພົ່າເສີຍວາລາມາກ

2. ແ່າງເສີຍ ຕັດສິນໃຫ້ໂພນທີ່ມີເສີຍດັ່ງກວ່າເປັນຝ່າຍໜະ ກາຮແໜ່ງຂັ້ນຈັດແບນ
ພບກັນໜົມທ່ວົງແພັດດອກກີໄດ້ ໂດຍຈັບສາກແບ່ງເປັນຄູ່ ໃຫ້ຜູ້ຕີຝ່າຍລະຄນ ໃຊ້ກຣມກາຣ 3 ດັນ ຕັດສິນ
ໃຫ້ຄະແນນ ໂດຍອູ້ທ່າງຈາກສຖານທີ່ຕໍ່ຮົມ 300-800 ເມຕຣ ດນ ສຖານທີ່ຕີ ກຣມກາຣຄວບຄຸມກາຮຕີແລະ
ຄວບຄຸມວາລາເຮົາງໂພນຄູ່ແໜ່ງປະຈຳທີ່ ລອງຕີກ່ອນຝ່າຍລະປະມາຜ 30 ວິນາທີ ເພື່ອຄູ່ວ່າໂພນຝ່າຍໄດ້ ມີ
ເສີຍທຸ່ນແລະຝ່າຍໄດ້ມີເສີຍແຫມ່ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງເຮັ່ນໃຫ້ທັງຄູ່ຕີພຣົມກັນກາຍໃນເວລາທີ່ກຳຫຼັດ ປະມາຜ 3-5
ນາທີ ກຣມກາຣຈະຕັດສິນໃຫ້ໂພນຝ່າຍທີ່ມີເສີຍດັ່ງເປັນຝ່າຍໜະ

3. ກາຮແໜ່ງຂັ້ນທ່າທາງ ຕັດສິນໃຫ້ຜູ້ຕີທີ່ມີທ່າທາງດີກວ່າເປັນຝ່າຍໜະ ຜູ້ຕັດສິນຈະມີ
ກຣມກາຣອື່ກຊູດໜີ່ປະຈຳອູ້ທີ່ເວລາແໜ່ງໂພນ

1.3 ກຣື່ອໂຕີ່

ກຣື່ອໂຕີ່ ເປັນຄົນຕີທີ່ນິຍາມເລັ່ນກັນໃນບຣີວັນຕອນໄຕ່ສຸດຂອງປະເທດໄທ ອື່ນ
ແບນອໍາເກອແວ້ງ ອໍາເກອສູ່ໄທງປັດ ແລະອໍາເກອໂກລກ ຈັງຫວັດຮາທິວາສ “ໄພນູລົບ” ດວງຈັນທີ່ (2527 : 11)
ອໍານີຍາວ່າ ກາຮເລັ່ນກຣື່ອໂຕີ່ມີມາຕັ້ງແຕ່ສັນຍືໂບຮາມແລະເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນໃນທ້ອງຄືນ ຜົ່ງແຕ່ເດີມເປັນກາຮເລັ່ນ
ຂອງເດືອນເດືອນ ເລີ່ມຄວາຍ ຂາວມຸສລົມ ໄດ້ຄິດຫາກາຮເລັ່ນບັນນາພໍ່ເກົ່າແໜ່ງລັດຈາກຕ້ອນ ຜົ່ງວັນຄວາຍໄປລົງ
ທີ່ມີໜ້າອຸດນສນງຽບແລ້ວ ໂດຍໄດ້ນໍາໄມ້ໄຟ່ຍ່າງ ປະມາຜ 1 ສອກ ມາຜ່າເປັນຫີ້ກີ່ ພາດກວ້າງ 3-4 ນິ້ວ
ເຮົາກວ້າ “ເດົກວົງ” ທີ່ອີງ “ໃບ” ແລ້ວນັ້ນອ່ານເຊົ່າເລື່ອນີ້ ຕະແກງຝ່າເທົ່າເຂົາກັນເອາເດົກວົງພາດບົນເທົ່າ ແລ້ວໃໝ່
ເປົ້າກົມະພຣັກຕີເດົກວົງເພື່ອປະຊັກນີ້ວ່າອີງເສີຍດັ່ງກວ່າກັນ ແລະເຮົາກວ້າລົງບົນນີ້ວ່າ “ກຣື່ອໂຕີ່”

ຕ່ອມາໄດ້ຄິດກາຮເລັ່ນກຣື່ອໂຕີ່ວິທີ່ໃໝ່ ໂດຍກາຮຊູດຫຼຸມລົງບົນພື້ນແນ້ງ ຈີກ
ປະມາຜ 5-6 ນິ້ວ ກວ້າງ 2-3 ນິ້ວ ເອາໄມ້ທໍາມອນວາງບົນປາກຫຼຸມສອງຂ້າງ ວາງເດົກວົງລົງບົນໜອນ ແລ້ວຕີ
ປະຊັກນີ້ ນອກຈາກຈະຕີປະຊັກແລ້ວ ຍັງສາມາຄົດຕີແຮງ ໃຫ້ເສີຍດັ່ງເພື່ອເປັນກາຮສ່ວນສັງຄູາມເຮົາກວ້າກັນ

หลังจากนั้นเป็นกรี๊ดอะลูมิ늄พรมพื้นหัวให้ช่องปาก
จะตามมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 นิ้ว แกะเนื้อพรมพื้นหัวออก ใช้แผ่นไม้ขนาด 1.5x9x18 พาดบนปาก
จะติดกับ ใจรูกลางไม่ให้หลุด กับรูกลาง ขนาดที่จะเลิกกว่ารูกลางเล็กน้อย ใช้ช้อนยาแอลกอฮอล์ไม่กับ
จะติดกัน วางหมอนซึ่งอาจทำด้วยทางสาคู ทางระกำ บนปลายหัวส่องของแผ่นไม้ วางเดิร์ว
พาดบนหมอนอีกทีหนึ่ง โดยมีสักกีบปลายเดิร์วด้านหนึ่งกับแผ่นไม้ไว และมีสักกีบ 4 อัน ขนาด
เดิร์วด้านละ 2 อัน อย่างหลวง ๆ การเล่นกรี๊ดอะลูมิ늄พรมพื้นหัวนี้ ถึงแม้จะแก่ปัญหาเรื่องหลุม แต่
ก็มีปัญหาอย่างอื่น เพราะเปลือกมะพร้าวน้ำผุ ได้ย่างเมื่อถูกน้ำ และพรมพรมพื้นหัวใบโต ๆ ก็หายได้ยาก
ครั้นจะใช้มะพร้าวผลเล็ก ๆ ก็ให้เสียงดังไม่ดี จึงหันมาใช้ไหคินเพาปากแคบแทน

กรี๊ดอะลูมิ늄ไหคินเพาให้เสียงก้องกวนดีกว่าอะลูมิ늄พรมพื้นหัว แต่ผู้เล่น
จะติดโดยไม่ยั้งมือทำให้แตก ต้องทำกันใหม่ ในระยะต่อมาการเล่นกรี๊ดอะลูมิ늄มาสู่หมู่
ผู้ใหญ่ วัสดุที่ใช้ทำหลุมจะได้วัฒนาการเป็นหลุมที่บุดขึ้นจากไม้เนื้อแข็ง ตลอดจนได้พัฒนาลีลา
การตี วิธีการเล่นอย่างเป็นระบบ มีกติกาในการเล่น มีกรรมการผู้ตัดสินและมีรางวัลสำหรับผู้ชนะ
อย่างที่เล่นกันอยู่ในปัจจุบัน

1.4 นานอ

นานอ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ขึ้นด้วยหนัง นิยมตีแบ่งขั้นในหมู่
ชาวไทยมุสลิมของจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทบาทหน้าที่ของนานอที่ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิงจัดอยู่ในรูปของการแบ่งขั้น
การแบ่งขั้นนานอ อดุม หนูทอง (2531 : 59) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่นแบ่งขั้น นิยมจัดกันทั้งกลางวัน
และกลางคืน ถ้าจัดกลางวันเริ่มตั้งแต่เช้า ถ้าจัดกลางคืนเริ่มตั้งแต่ประมาณ 16.00 น. และอาจแบ่งขั้น
ข้ามวันไปเลิกເອົາຕອນเย็นของวันรุ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนคนงานอที่เข้าแบ่งขั้น เมื่อผู้เข้าแบ่งขั้น
มาพร้อมกันแล้ว กรรมการ 2-3 คน ซึ่งจะติดกาว่าแบ่งขั้นกันกี่เพลง เพลงละกี่นาที (แต่ละคนจะไม่
จำเป็นต้องเล่นเพลงเดียวกัน) แล้วจับคู่และลำดับคู่ในการแบ่งขั้น จำนวนนักงานคู่แบ่งขั้นคู่แรกนำ
นานอมาวงประจันหน้ากัน ห่างกันราว 10 วา โดยแต่ละฝ่ายวงเป็น 2 สถา ส่วนกรรมการจะอยู่ห่าง
จากจุดแบ่งขั้นออกไปประมาณ 20 วา การตีนั้นผลัดกันตีฝ่ายละเพลงจนครบจำนวนเพลงที่กำหนดไว้
แล้วกรรมการให้คู่แบ่งขั้นปรับตัวต่อเสียงนานออีกครั้งหนึ่ง แล้วแบ่งต่ออีกรอบหนึ่งจนแล้วจึงตัดสิน
การแบ่งขั้นเป็นไปเช่นนี้จนหมดทุกคู่ แล้วจึงแบ่งเพื่อหาผู้ชนะในรอบต่อไปอีกจนได้คณะที่ชนะเลิศ
สำหรับเกณฑ์ในการตัดสินพิจารณาจากความดัง ความกลมกลืนของเสียง และลีลาจังหวะเพลง
ส่วนรางวัลมีทั้งเงินสดและถ้วยรางวัล

2. គន្លឹមដំឡើងបានភាគតីទៅក្នុងរបៀបលក្ខខាងបាប

2.1 ມນຕີຮັບຮັດການ

หนังตะลุงเป็นละครชาวบ้านที่ใช้รูปหนังแทนตัวละคร คือ การแสดงที่ใช้วิธีการเล่นเงา (Shadow Plays) รูปหนังที่ใช้เล่นสมมุติเป็นตัวละคร โดยการตัดหนังเป็นรูปต่างๆ เช่น ถายพระอิศวรประยานหันท เจ้าเมือง พระ นาง ยักษ์ ตัวตลก นอกจากนี้เป็นรูปเบ็ดเตล็ด รูปหนังจะเก็บไว้ในแพงอย่างมีระเบียบ การแสดงหนังตะลุงแสดงบนโรงหนังตะลุง โดยการปลูกเป็นเรือนชั่วคราวยกเส้า 4 เสา ยกพื้นสูงโดยศรีษะเล็กน้อย หลังคาเป็นแบบเพิงหมายเหงนขนาดโรงประมาณ 2.30-3 เมตร ด้านหน้าขึ้งด้วยจอด้ำขาวด้านข้างกันอย่างหยาบ ๆ ด้วยทางมะพร้าวหรือจากภายในโรงมีหยวกวางชิดจอสำหรับปักรูปหนัง 1 ตัว

หนังตะลุงเดินนิยมเล่นในงานสมโภช หรืองานเฉลิมฉลองต่าง ๆ ส่วนงาน
มงคล เช่น งานแต่งงานจะไม่นิยม แต่ปัจจุบันความเชื่อต่าง ๆ ได้คลี่คลายไปมากมีงานการใด ๆ ก็มีกรับ
หนังตะลุงมาเล่นเป็นการครึกครื้น ยิ่งจะให้สนุกเป็นพิเศษก็ต้องจัดประชันเบ่งชันกันเป็นมหกรรม
ใหญ่โต (สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ 2532 : 2928)

เครื่องดนตรีหนังตะลัง

คนตระหง่านตระลุง ประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่อไปนี้

ปืนอก	1 เลา	สำหรับเดินท่านอง
ทัน	1 คู่	เป็นตัวคุณจังหวะและทำนอง
กลอง	1 ใบ	สำหรับขัดจังหวะทัน
โน้ม่ง	1 ราง	สำหรับประกอบเสียงร้องกลอน
ฉิ่ง	1 คู่	สำหรับขัดจังหวะโน้ม่ง

2.2 គណទន្លឹនរាជ

โนรา หรือ โนราห์ (เขียนเป็น โนรา และ โนราห์ก็มี) เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่สืบทอดกันมานาน และนิยมกันแพร่หลายในภาคใต้ เป็นการละเล่นที่มีทั้งการร้อง การรำและเล่น เป็นเรื่อง และบางโอกาสก็แสดงตามคติความเชื่อที่เป็นพิธีกรรม การจัดให้มีโนราแสดง เพื่อความบันเทิงนั้น มักมีในงานวัดเพื่อหารายได้บำรุงศาสนานา งานประเพณีสำคัญตามนักขัตฤกษ์ งานพิธีเฉลิมฉลองต่าง ๆ ที่ชาวบ้าน วัด รัฐ หน่วยราชการจัดขึ้นในโอกาสพิเศษ น้อยครั้งที่แสดง ในงานอุ่นชัน

เว้นแต่เอกสารนั้นเป็นผู้มีฐานะในการจัดแสดงเพื่อแก้บนและแสดงในพิธีลงครุของครอบครัวที่มีเทือกเสาเหล็กอิฐในราโดยตรง เพราะเชื่อว่าถ้ารับในราสามวาบวิญญาณของบรรพบุรุษที่เป็นในราจะทำให้ครอบครัวเจริญก้าวหน้า ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่ทำ จะให้โภยนานาประการ (สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ 2529 : 1808)

เครื่องคนตีในรา

เครื่องคนตีในรา ประกอบด้วย

ปืนอก 1 เลา

ทับ 1 คู่

กลอง 1 ใบ

โหม่ง 1 ร่าง

ชิง 1 คู่

แตรระ ไม่จำกัดจำนวน

ปัจจุบันในราบางคณะนำชาอด้วย ซอสเข้ามาประสูติ

2.3 คนตีระโย่ย

ระโย่ย เป็นละครชาวบ้านที่นิยมกันในหมู่ชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และรัญทางภาคเหนือของมาเลเซีย มีทั้งการรำร้อง และแสดงเป็นเรื่องราวทำงานของเดี๋ยวกันในรา และเนื่องจากห่วงทำงานของคล้ายโนรา จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “โนราเบก” (อุดม หนูทอง 2531 : 203) เป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงและเพื่อประกอบพิธีกรรม

เครื่องคนตีระโย่ย

คนตีระโย่ย ประกอบด้วยเครื่องคนตีต่อไปนี้

มือแแนว 2 ลูก (ใช้ผู้เล่น 2 คน)

ฆง 2 ใบ

รือบะ 1 คัน

ชูแแนว 1 เลา

2.4 คนตีลีเกป่า

ลีเกป่า มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น ลีเกรมานา ลีเกบก และแบกแดง เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่นิยมแพร่หลายทางภาคใต้ฝั่งตะวันตก โดยเฉพาะจังหวัดตรัง กระนี และพังงา

ลีเกป่า เริ่มมีขึ้นตั้งแต่เมื่อใดไม่มีหลักฐาน แต่ที่ปรากฏชัด คือ ได้รับเอาศิลปะ หลาย ๆ อย่างเข้าประสูติประสานกันอย่างกลมกลืน เช่น รับอิทธิพลบางส่วนในด้านคนตี

และการแต่งกายจากมลายู รับอิทธิพลด้านทำงานของเพลงร่อง บางส่วนจากเพลงไทยเดิม และรับอิทธิพลการร่ายรำจากโนรา (อุดม หนูทอง 2531 : 210) ลิเกเป้าแสดงในงานทั่วไปทั้งกลางวันและกลางคืน เครื่องดนตรีลิเกเป้า

ดนตรีลิเกเป้า ประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่อไปนี้

รำนา 2-3 ใบ

โหม่ง 1 ราช

ฉิ่ง 1 คู่

ป้ออ 1 เดา

กรับ 1 คู่

ซอค้าง 1 คัน

กลองชาตรี 1 ลูก

การบรรเลง

ดนตรีลิเกเป้า มีลักษณะในการบรรเลง 2 ลักษณะคือ

1. การบรรเลงดนตรีกำกับจังหวะ

2. การบรรเลงดนตรีประกอบทำนองขับร้อง

การบรรเลงดนตรีกำกับจังหวะ

รำนา จัดเป็นเครื่องกำกับจังหวะที่สำคัญที่สุด เป็นดนตรีหลักที่ขาดไม่ได้ การร้องลิเกเป้าเล่นสนุก ๆ กัน ใช้รำนาเพียงใบเดียวก็ทำได้ด้วยความสำคัญของรำนา จึงเรียกว่า “ลิเกรำนา” อีกชื่อหนึ่ง ซึ่งชื่อนี้อาจมีที่มาอีกทางหนึ่ง คือ ได้รับอิทธิพลจากการแสดงชนิดหนึ่ง ของมลายู ที่ใช้กลองรำนา (Rabana) เป็นหลักก็ได้

การตีรำนา มี 4 จังหวะ คือ จังหวะชา จังหวะปานกลาง จังหวะเร็ว และ จังหวะเชิด (อุดม หนูทอง 2524 : 72)

3 ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้ประกอบการระบำ

3.1 ดนตรีองเงิง

องเงิงเป็นการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ที่ประกอบด้วยการระบำและดนตรี

"การระบำ" ในที่นี่หมายถึง การรำ การฟ้อน หรือการเต้นที่มีแบบท่าและลีลา ซึ่งเข้ากับจังหวะเพลงดนตรี หรือร้องรำเป็นศิลปะการร่ายรำที่ต้องการความพร้อมเพรียงเป็นหมู่เป็นชุด ลักษณะและลีลาท่ารำมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ (มาตรฐานศึกษาศาสตร์ 2523 : 7)

รองเงิงเป็นระบำชារบ้านที่นิยมเล่นกันมากในท้องถิ่นภาคใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก คือ จังหวัดสตูล จังหวัดตรัง จังหวัดยะรัง เป็นต้น การเต้นรองเงิงมีความสวยงามอ่อนหวาน ในลีลาการเคลื่อนไหว มือ เท้า ลำตัว มีความสง่างามของการแต่งกายผู้แสดงชายหญิงที่เนรมะสมกลมกลืนกับความไพเราะอ่อนหวานของท่วงท่าของเพลง

รองเงื่งใช้เล่นต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และเล่นในงานรื่นเริงต่าง ๆ จะเป็น
กลางวันหรือกลางคืนก็ได้

เกร็งคนตีร่องเงิง

เครื่องดนตรีรองเง็งประกอบด้วย

ໄວໂອລິນ 1 ຄັ້ນ

รำมะนา 2 ใน

ម៉ោង 1 ពី

ในปัจจุบันมีแม่น โคลิน แอคคอเดียน มาร์คัส เข้ามาผสานด้วย

บทบาทของเครื่องคนตระที่เป็นหลัก

ไวโอลิน เป็นเครื่องดนตรีหลักของการบรรเลงท่วงทำนองเพลง

รำนา เป็นเครื่องประดับจังหวะในการดำเนินจังหวะให้กระชับและมีความชัดเจน

เมือง เป็นเครื่องประดับจังหวะ ซึ่งให้เสียงดังกังวน

3.2 ປະເທດໄຟລາຮະ

การประเมินการดำเนินรำยนิคหนึ่งของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะที่จังหวัดสตูล

ภาระมีท่ารำเพาะคล้ายรำวงมาตรฐาน คือเนื้อเพลงจะเป็นตัวกำหนดท่ารำ คะแนนนั้นผู้รำต้องจำเนื้อเพลงจึงจะสามารถรำได้ถูกต้อง ผู้รำไม่จำกัดจำนวน รำกันเป็นคู่ ๆ ระหว่างหญิงกับชาย แต่เดิมนิยมรำกันในหมู่บ้านชนบทหลังจากการทำงานหนักมากลดวัน ต่อมาภายหลังรำในงานมงคล โดยเฉพาะงานมงคลสมรส เพื่อกล่อมหอบ่าวสาว กล่าวกันว่างานใดที่มีภาระไปแสดงงานนั้นถือเป็นงานใหญ่ (บุญเสริม ฤทธาภิรัมย์ 2533 : 62)

ເຄື່ອງມານຕົກລາຍ

ตารางมีเครื่องดนตรีใช้ประกอบเพียงอย่างเดียว คือ รำนา จำนวน 4 ใบ (ใช้ผู้เล่น 4 คน) ผู้เล่นรำนาทั้ง 4 คน เป็นห้องลูกค้าและผู้ร้องเพลงตารางเอง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงละคร

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงละครเป็นลักษณะของเพลงร้อง ตารางมีเพลงร้อง ทั้งหมด 44 เพลง เนื้อเพลงจะบอกเรื่องราวโดยเริ่มตั้งแต่เพลงบนบ้อง เอ่ยนามพระเจ้า การคราวนิทกานปราปรา จนถึงบทเพลงสู่ชีวิต เป็นการปลูกใจผู้ฟัง

การแสดงละคร แต่ละครั้งมีรูปแบบที่ขึดปฏิบัติสืบทอดกันมาคือ บทเพลงจะเริ่ม ด้วยเพลงไห้วัครุ (ชาไม้ลา) และจบด้วยเพลงลา (ยอดมนี) ส่วนเพลงอื่น ๆ นำมาเรื่องตรงไหนก็ได้ (บุญเสริม ฤทธาภิรัมย์ 2533 : 62)

บทเพลงที่ใช้มีหลายภาษาปะปนกัน คือ ภาษาอาหรับพื้นเมือง ภาษาชาว ภาษา猛烈 และภาษาไทย การเปลกความหมายเป็นภาษาไทยจึงกระทำได้ยาก

3.3 คนตรีซัมเปง

ซัมเปง เป็นศิลปะการแสดงเด่นรำของชาวไทยมุสลิมทางจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลีลาการเต้นคล้ายคลึงกับการเดินรองเงิง มีผู้สันนิษฐานว่าเป็นการเต้นที่นำเอาลีลาการเต้นระบำแบบพระชาติสเปนมาพัฒนาและกับลีลาการเต้นรำของชาวพื้นเมืองในแหลม猛烈 เช่นเดียวกับการเต้นรองเงิง

การเต้นซัมเปงใช้เต้นในโอกาสต้อนรับแขกสำคัญของท้องถิ่น หรือเดินโจร เมื่อเวลา มีงานรื่นเริง สถานที่นั้นอาจจะเป็นบ้านที่หรือในลานบ้านตามแต่ความเหมาะสมและจะเต้น ในเวลากลางวัน หรือกลางคืนก็ได้

เครื่องคนตรีซัมเปง

คนตรีซัมเปง ประกอบด้วยเครื่องคนตรีต่อไปนี้

1. นกรู๊ส เป็นรำนาคนาดเล็ก ใช้ตีขัคจังหวะ
2. รีอบะ สำหรับดำเนินท่านาของเพลง
3. ฆง ให้จังหวะในการเต้น

ปัจจุบันใช้ไวโอลินกับกีต้าร์แทนรีอบะ บางครั้งเพิ่มกลองเบกและแม่น้ำดิน เพื่อให้จังหวะกระชับและชัดเจนยิ่งขึ้น

3.4 คนตรีสิลະ

สิลະ หรือซิลະ เป็นศิลปะการแสดงต่อสู้ป้องกันตัวแบบหนึ่งของชาวไทยมุสลิม แต่ด้วยเหตุที่กระบวนการทำการต่อสู้กันจริง ๆ ในที่นี้จึงขัดสิลະเป็นศิลปะเป็นศิลปะร่ายรำอย่างหนึ่งด้วย (อุดม หนูทอง 2531 : 106)

การแสดงศิลปะ มีลักษณะคล้ายไทย คือ เริ่มต้นด้วยการไหว้ครู แต่การไหว้ครูของศิลปะจะไหว้ที่ลักษณ ขณะไหว้ครูผู้เด่นจะทำปากบนบุนชนเป็นทำงานของເສດຖາเป็นภาษาอาหรับ ท่ารำไหว้ครูของศิลปะนั้นแสดงให้เห็นถึงความเชิงแรง การยกมือ ยกเท้า เนินข้ามแต่มั่นคง เสร็จจากการไหว้ครู ทั้งคู่จะทำความเคารพกันโดยการสัมผัสมือแล้วแต่ที่หน้าหาก ต่อจากนั้น จึงลงมือแสดงการต่อสู้

ศิลปะมีการแสดงหลายโอกาส เช่น ในงานเฉลิมฉลองในโอกาสที่สูญเสียหรือผู้มีฐานะดีมีบุตรชาย ในงานเทศกาลสำคัญหรือมีผู้รับไปแสดงในงานรื่นเริงอื่น ๆ แสดงได้ทั้งกลางวันและกลางคืน นิยมแสดงบนพื้นห้องน้ำที่แสดงที่กว้างพอประมาณ

เครื่องดนตรีศิลปะ

เครื่องดนตรีศิลปะ ประกอบด้วย

ปี่อ้อ 1 เดา

กลองมลาย 2 ใบ

4 ดนตรีประกอบพิธีกรรม

4.1 ดนตรีกาหลอ

กาหลอเป็นดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่มีมาแต่โบราณ นิยมใช้บรรเลงในงานศพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องวิญญาณ และสิ่งเร้นลับ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (มปป : 9) ได้สันนิษฐาน คำว่า “กาหลอ” เป็นสีียงมลาย มาจากคำว่า “กาลา” ซึ่งหมายถึงพระอิศวร ผู้เป็นเทพแห่งความบันทิง และปางหนึ่งก็เป็นเทพเจ้าแห่งความตาย การประโคมกาหลอ ก็เพื่อบูชาเทพเจ้าองค์นี้

ประวัติความเป็นมา

กาหลอมีชื่อเมื่อใดไม่มีใครทราบ จำกต้นนาที่เล่าสืบต่อกันมา กาหลอน่าจะเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล มีตำนานความเป็นมาหลายกระแสตน์เกี่ยวข้องกับศาสนาทั้งสิ้น (วิเชียร ณ นคร 2521 : 317) ดังนี้

1. พระพุทธเจ้าทรงคำริให้มีกาหลอขึ้น เพื่อใช้ประโคมแห่นำเสียของพระพรหม ซึ่งจะนำไปเก็บไว้ในมนต์ปัคนธุลีเข้าไกคลาสโดยใช้พระยมตีกลอง พระภูมิตีฆ้อง พระอาทิตย์ เป้าปี ซึ่งนับว่าเป็นการประโคมครั้งแรก

2. กาหลอเป็นเสียงสวรรค์ ที่พระพุทธองค์ ทรงให้คณะภิกษุคณะหนึ่งสร้างขึ้น โดยใช้พระกาdemสร้างปี พระภารามและพระภากแก้วสร้างทอน 2 ใบ พระภาราดสร้างมื้องเสร็จแล้ว ใช้เครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นมาบรรเลงแห่น้ำพระพุทธองค์พระพุทธเจ้า ซึ่งถือว่าเป็นการบรรเลงกาหลอ ครั้งแรก

3. พระพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ให้กำเนิดกาหลอ เพื่อใช้แห่นาคและแห่ศพในพิธีทางพุทธศาสนา มีกลอนคำรากกาหลอ ซึ่งแสดงด้านนานว่า พระพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ให้กำเนิดกาหลอ (ชวนเพชรแก้ว 2524 : 13) ปรากฏดังนี้

“จะกล่าวตำรากาหลอ กล่าวไว้พึงพอสืบต่อ กันมา
ครั้งเมื่อพระพุทธเจ้าเดิมเข้าเทศนา ว่าพวกเหล่านี้อยู่เป็นอัตรา
ชั้นดาวคึ่งฟ้าประโภคคนตรี อญ្ឍหลื่อมพระสุเมรุพระเจ้ากะเกณฑ์ลงมา
เกิดในหมู่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ จึงตั้งเอาไว้ในพระพุทธศาสนา
ประโภคชาตกศพเป็นธรรมเนียมนามีค่ารามาตรามีมาแต่ก่อน”
เครื่องคนตรีกาหลอ เครื่องคนตรีกาหลอ ประกอบด้วย

1. ปีอื้อ 1 เดา

ดำเนินการหล่อเรียกปีชนิดนี้ว่า “ปีสวรรค์”

2. NH₂Lu

ต้านการหลอ เรียกว่า “กลองสวรรค์”

3. ชั้น 1 ถูก

ดำเนินการหล่อ เรียกว่า “ม้องสวัสดิ์”

การประสมวงกากอ

การประเมินวางแผนการหล่อ ประกอบด้วยผู้บรรยาย 4 คน

คนเป้าปี 1 คน เรียก นาห์ปี

คนตีมื้อง | คนเริ่ยก นามมื้อง

คนตีทัน 2 คนเรียก นายทัน

4.2 ព័ត៌មាន

โต๊ะครึ่ม เป็นคนตัวประกันการขับร้องเพื่อรักษาคนไข้ ซึ่งเชื่อกันว่าเกิดจากครูหนอดตาย นายมนต์ (บรรพนุรุษของนายมนต์ที่ล่วงลับไปแล้ว) หรือผู้บรรพนุรุษให้ไทย และเชื่อกันว่าผู้ที่ถูกลงโทษจะเกิดอาการเจ็บไข้เรื้อรัง เน่าเปื่อย หรืออาจเป็นบ้า ถ้านำไปรักษาที่โรงพยาบาลอาการจะทรุดหนักยิ่งขึ้นและรักษาไม่หาย จะหายได้ก็ต่อเมื่อรับโต๊ะครึ่มมาเล่นเท่านั้น ซึ่งตามปกติโต๊ะครึ่มจะไม่เล่นในโอกาสอื่น นอกจากเพื่อบาileผู้ให้ป่วย เพราะสาเหตุจากการถูกผู้ด้วยทั่วไปโต๊ะครึ่มมักจะเล่น 3 วัน 3 คืน จะเข้าโรงในวันพุธและเลิกพิธีในวันศุกร์ แต่ถ้าผู้ป่วยถูกผู้ด้วยทำนานวนมากมารุมกันทำไทยก็จะต้องเล่นกันหลายวัน แต่จะนิยมเลิกพิธีเฉพาะวันพุธห้ามดี

ศุกร์ หรือสาร์เท่านั้น (สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ 2529 : 1371) โดยครึ่มเป็นคนตัวที่เด่นกันในวงແຄบເພີ່ງບາງທ້ອງດິນໃນຈັງຫວັດສັງຂລາ

คนตัวและຜູ້ເລີນ

ເກົ່າງຄົນຕະຫຼາດັ່ງດີນຈະໃຫ້ກັບ 5 ລູກ

ກັບທີ 1 ຂໍອ ນະຄຽງ

ກັບທີ 2 ຂໍອ ນະຄສວຣຄ

ກັບທີ 3 ຂໍອ ນໍາຕາດກ

ກັບທີ 4 ຂໍອ ນະເຂາບນ

ກັບທີ 5 ຂໍອ ກາຮັກໝ້ອງໜ້ອງໜ້ຍ

ໃນຄະໂຕື້ອົມປະກອບດ້ວຍຜູ້ເລີນ 7 ດັນ ເປັນຄົນທຽງ 1 ດັນ ພຶ່ເລີ່ງ 1 ດັນ ດັນຕີທັນ 5 ດັນ ຜູ້ຕົກທັນທີ່ອັນຄຽງ ຈະທຳນໍາທີ່ເປັນ “ນາຍມນຕ໌” ດ້ວຍຄື້ອ ຂັບວ້ອງກລອນເຫຼຸມຜິຕາຍມາເຂົາທຽງ

ປັຈຸບັນນິມເລີນເພີ່ງ 5 ດັນ ໂດຍຈະໃຫ້ກັບເພີ່ງ 3 ລູກ ຄື່ອ ນະຄຽງ ນະຄສວຣຄ ແລະກາຮັກໝ້ອງໜ້ອງໜ້ຍ

4.3 ມະຕືອຣີ ດັນຕະຫຼາດໄຊ້ຂອງໜາວໄທຢູ່ສລິມ

ມະຕືອຣີ ຕື່ອຕົວ ຕື່ອອົງ ເຕອນຟີ ປັດຕາວີ ມີກາຮັກຊື່ທີ່ມີສໍາເນົາເນີ້ງພົດເພີ້ນໄປຕາມທ້ອງດິນເປັນການບຣແລງຄົນຕະຫຼາດຂອງໜາວໄທຢູ່ສລິມ ໃນບຣິເວັນສາມຈັງຫວັດຫາຍແດນການໄດ້ຂອງປະເທດໄທຢູ່ໄດ້ແກ່ ຈັງຫວັດປັດຕານີ້ ຍະລາ ແລະນາຮົວວາສ ທີ່ມີຄວາມເຊື່ອຍ່າງໜຶ່ງວ່າ ຄວາມເຈັບໄຊທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການກະທຳຫີ່ອຈຳນາຈອນລຶກລັບຂອງກຸດືປີປັກຫີ່ອພະເຖະຄູກຄູມໄສຍຂອງຜູ້ອື່ນທີ່ປະສົງຄໍ້າຍ ວິທີກາຮັກໝ້ອປ່າຍກີ່ຄື້ອ ກາຮັກໝ້ອສ່ວງພລິກຣມ ເປັນການຕິດຕ່ອກກັບກຸດືປີທີ່ເຂົ້າສົ່ງອູ້ຢູ່ໃນຮ່າງກາຍຂອງຜູ້ປ່າຍໄຫ້ອອກຈາກຮ່າງຂອງຜູ້ປ່າຍ ຢີ້ອັກປະການນີ້ກົບອົກເຄື່ອງຍາຕລອດທີ່ວິທີກາຮັກໝ້ອໄຫ້ຫາຍຈາກຄວາມເຈັບປ່າຍ ວິທີການຕິດຕ່ອງເຈຣາກັບກຸດືປີທີ່ເຂົ້າສົ່ງອູ້ຢູ່ໃນຮ່າງຂອງຜູ້ປ່າຍນີ້ ຈະຕ້ອງຈັດເຄື່ອງເຫັນແລະບຣແລງຄົນຕະຫຼາດວິທີການນີ້ເຮັດວຽກວ່າ “ການເລັນມະຕືອຣີ”

ກລ່າວໂດຍສຽງໄດ້ວ່າຄົນຕະຫຼາດພື້ນບ້ານການໄດ້ພັດມາຂຶ້ນຈາກການຕິດຕ່ອກກັບກາຄກລາງອືນເດີຍ ຜາວ ມລາຍ ແລະຫາຕີຕະວັນຕົກ ເປັນຄົນຕະຫຼາດທີ່ບຣແລງເພື່ອຄວາມບັນເທິງ ປະກອບພິທີກຣມ ດັນຕົວມີລັກຍະນະເດັ່ນ ໂດຍແນ່ງອອກເປັນຄົນຕະຫຼາດຂອງກຸມໄທຢູ່ພູທ ກຸມໄທຢູ່ສລິມ ແລະຫນກກຸມນ້ອຍ ຄື່ອ ພວກຫາໄກແລະໜາວເລ ສໍາຫັນພວກຫາໄກເປັນໜີ່ເພົ່າຫຸ້ນ້ຳອສັບອູ້ບໍ່ຮິເວັນຕອນກາລາງແດນປ່າເຫັນຂອງຄາບສຸນທຽກໄກຕ້າໃນເບຕຈັງຫວັດຕຽງ ພັກຄຸງ ສຸດູ ຍະລາ ແລະນາຮົວວາສ ສ່ວນພວກຫາເລອສັບອູ້ບໍ່ຮິເວັນຫາຍື່ງທະເລແລະຕາມໜູ່ເກາະຕ່າງ ຈ ບຣິເວັນຝ່າງທະເລກາກຕະວັນຕົກ ຕັ້ງແຕ່ບຣິເວັນຕອນໄຕ້ຂອງພມ່າ ຈັງຫວັດຮະນອງພັງຈາກງົກເກີດ ກະບົວ ດຽວ ແລະສຸດູ ໄປລື່ງເບຕມາເລີ່ມ

คณตรีพื้นบ้านภาคใต้มีลักษณะเฉพาะตัวอันเนื่องมาจากสภาพภูมิศาสตร์ภาคใต้ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ศินพื้ออากาศร้อนจัด ฝนตกชุกชุม ลมมรสุมแรง สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพล ให้ชาวภาคใต้มีอุปนิสัยแข็งกร้าว มีกีบีน เหตุเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การละเล่นพื้นบ้านภาคใต้เด่นที่การสื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษาที่ขับร้องเป็นกลอน แนวที่ล้ำนำและจังหวะ จังทำให้คณตรีที่จังหวัดลามากกว่าท่านอื่น ส่วนคณตรีที่บรรเลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบันได้พัฒนารูปแบบไปตามความเจริญของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คณตรี ประกอบการแสดงโนรา และหนังตะลุง

